

Startnotitie
Werken naar Vermogen

1. ACHTERGROND

1.1. Aanleiding

Voor u ligt de Startnotitie Werken naar Vermogen. Concrete aanleiding voor deze Startnotitie is de aangenomen motie van het CDA van 15 november 2010 over re-integratie. Met het aannemen van deze motie wordt het college opgedragen te zoeken naar een werkwijze waarbij de re-integratie van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt zo effectief mogelijk met behoud van kwaliteit wordt gerealiseerd.

Daarnaast is er het voornemen van het kabinet om te komen tot één regeling voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt: de regeling Werken naar vermogen. De invoering van deze regeling gaat gepaard met forse bezuinigingen in de sociale zekerheid. Ook in 2010 legde het Rijk de gemeenten al flinke kortingen in het re-integratiebudget op, maar ook in het Inkomensdeel van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Aan de andere kant is het aantal klanten toegenomen, vooral gedurende het jaar 2010. Deze beperktere financiële ruimte en de toename van het aantal klanten vraagt om prioritering in het re-integratiebeleid.

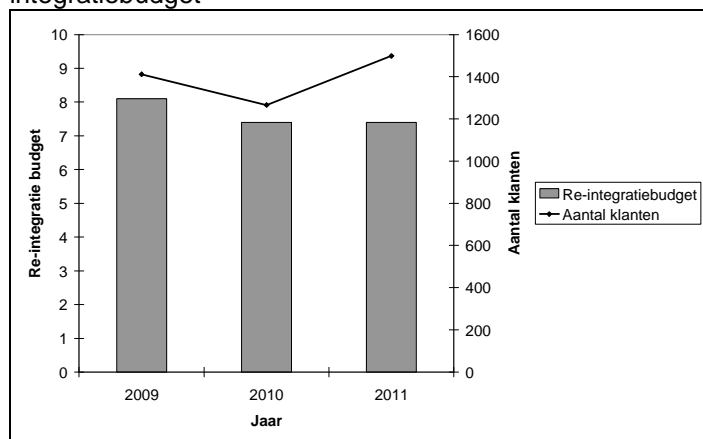
1.2. Landelijke regeling Werken naar Vermogen

Het kabinet heeft aangegeven toe te willen naar één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt, die de WWB/WIJ, Wajong en de Wsw hervormt tot de regeling Werken naar Vermogen. De regeling wordt decentraal uitgevoerd door gemeenten en/of werkpleinen. De verwachting is dat gemeenten hierdoor meer mensen laten participeren, budgetten gericht en effectiever inzetten en kosten besparen. Arbeidsgehandicapten met een beperkte verdien capaciteit worden zoveel mogelijk via loondispensatie aan de slag geholpen bij reguliere werkgevers. Voor deze groep is de regeling voor begeleid werken beschikbaar, met loonaanvulling tot maximaal het wettelijk minimumloon en persoonlijke voorzieningen (begeleiding, aanpassing werkplek). De overige middelen voor re-integratie worden alleen nog selectief ingezet voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Voor jongeren die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, blijft de Wajong bestaan. Huidige Wsw-ers worden niet herkeurd, mensen met een indicatie voor een beschutte werkplek houden toegang tot de Wsw. Het kabinet streeft ernaar de regeling per 1 januari 2012 in te voeren.

1.3. Beperkte financiële middelen

In de afgelopen jaren is het re-integratiebudget teruggelopen. In 2009 ontving de Gemeente Den Helder een bedrag van € 8,1 miljoen, in 2010 is het budget € 7,4 miljoen en in 2011 ontvangen we een budget van € 7,4 miljoen. In het bijzonder gedurende het jaar 2010 is het aantal klanten toegenomen van 1266 WIJ- en WWB-klanten tot 1499. De toename van het aantal klanten en het lagere budget vraagt om het maken van keuzes in het re-integratiebeleid. In de onderstaande grafiek zijn de re-integratiebudgetten en het aantal klanten in de periode 2009 t/m 2011 weergegeven.

Grafiek 1: Aantallen klanten (per begin van het betreffende jaar) en het beschikbare re-integratiebudget

Vanaf 2012 wordt door het Rijk drastisch bezuinigd op de re-integratiebudgetten. Landelijk wordt vanaf dat jaar € 190 miljoen bezuinigd. Voor de Gemeente Den Helder betekent dat het re-integratiebudget verder af zal nemen tot naar schatting € 6,7 miljoen. Detailgegevens per gemeente zijn echter nog niet beschikbaar.

Klanten die gebruik maken van de voormalige ID-regeling

Op dit moment zijn nog klanten werkzaam bij reguliere werkgevers die gebruik maken van afspraken volgens de voormalige In- en Doorstroomregeling. Ongeveer 6% van de klanten (het gaat hier om ongeveer 90 klanten) maakt gebruik van de voormalige ID-regeling, maar de kosten bedragen 31% van het re-integratiebudget. Deze klanten drukken dus zwaar op dit budget. Wij willen de ID-regeling omvormen door de loonwaarde van de klanten die gebruik maken van de ID-regeling te laten bepalen. Deze loonwaarde wordt betaald door de werkgever van de ID-er en de gemeente verstrekt vervolgens een aanvullende uitkering. Zowel richting de organisaties die werknemers met een ID-regeling in dienst hebben als richting de ID-ers zelf vraagt dit om een zorgvuldige communicatie. Een uitwerkingsvoorstel hiervoor volgt direct na vaststelling door de Raad van deze Startnotitie.

1.4. Het klantenbestand

Het WIJ- en WWB-klantenbestand bestaat voor een deel uit klanten met een gunstig perspectief op de arbeidsmarkt, een deel heeft een matig perspectief en een deel van de klanten heeft geen perspectief op de arbeidsmarkt.

Op basis van informatie van de afdeling Publiekszaken kunnen we een beschrijving geven van ons klantenbestand. Zo hebben we de beschikking over gegevens over de inschrijfduur (tabel 1). Bij de inschrijfduur kunnen we uitgaan van het principe: hoe langer de inschrijfduur, des te groter is de afstand tot de arbeidsmarkt. We plaatsen hierbij de kanttekening dat het slechts gaat om een grove indeling.

Tabel 1: Aantallen klanten naar inschrijfduur (peildatum 30 november 2010)

Inschrijfduur:	Absoluut	%
0 tot 6 maanden	303	20%
6 tot 12 maanden	191	13%
1 tot 2 jaar	136	9%
2 tot 3 jaar	105	7%
3 jaar of langer	764	51%
Totaal	1499	100%

In tabel 1 zien we dat de helft van de klanten 3 jaar of langer een gemeentelijke uitkering ontvangt. De verwachting is dat deze mensen weinig of geen perspectief hebben op de arbeidsmarkt. Van de klanten die korter dan een half jaar een uitkering ontvangen verwachten we dat zij gunstige perspectieven hebben op de arbeidsmarkt. Echter moet door individueel onderzoek bij de klant worden bepaald wat de daadwerkelijke perspectieven zijn.

1.5. De huidige keten werk en inkomen

De Gemeente Den Helder koopt een aantal participatievoorzieningen in bij haar ketenpartners. Deze diensten zijn aangemerkt als diensten van algemeen economisch belang (DAEB), waardoor Europese aanbesteding niet meer aan de orde is. Voor DAEB diensten geldt dan een andere manier van inkopen. De gemeenteraad heeft de verordening vestiging alleenrecht voor participatievoorzieningen (VVPAR) vastgesteld. Deze verordening maakt het mogelijk een alleenrecht te vestigen voor participatievoorzieningen. Met een aanwijzingsbesluit kan het college van b&w partijen aanwijzen die een alleenrecht gevestigd krijgen.

Op basis van de VVPAR heeft het college van b&w aanwijzingsbesluiten genomen en aan de ketenpartners een alleenrecht verleend voor een aantal specifieke participatievoorzieningen. Hierdoor kan de gemeente deze voorzieningen rechtstreeks bij de ketenpartners inkopen. Aan de inkoop worden bepaalde eisen gesteld. De Gemeente Den Helder heeft met vier ketenpartners een Raamovereenkomst ondertekend, waarin de samenwerking tussen de partners is geregeld.

Vervolgens is per ketenpartner een uitvoeringsovereenkomst opgesteld en ondertekend. Tussen de participatievoorzieningen van de verschillende ketenpartners zitten accentverschillen. Zo ligt het accent in de trajecten van de ene ketenpartner bijvoorbeeld op scholing en bij de trajecten van een andere op discipline.

Uit analyse van de instroomgegevens blijkt dat 50% zogenoemde zelfredzame klanten zijn. Zij worden direct door het UWV bemiddeld naar werk. Een aandeel van 25% behoort tot de zogenoemde draaideur klanten, dit zijn klanten die in een periode korter dan 12 maanden al een assessment-traject of ander re-integratietraject hebben doorlopen. Het heeft doorgaans geen meerwaarde om deze klanten opnieuw op een traject te zetten. En 25% van de nieuwe instroom komt mogelijk in een re-integratietraject bij één van de ketenpartners.

2. VISIE: PERSPECTIEVEN OP DE ARBEIDSMARKT CENTRAAL

De nieuwe regeling Werken naar Vermogen, de daarbij gepaard gaande beperktere financiële middelen voor gemeenten vraagt ons om keuzes te maken in het re-integratiebeleid. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de perspectieven van de klanten op de arbeidsmarkt. Vervolgens worden prioriteiten gesteld: in welke groepen investeren we wel vanuit het re-integratiebudget en in welke niet. In eerste instantie richten we ons op klanten uit het WIJ- en WWB-bestand.

2.1. Perspectieven op de arbeidsmarkt

Centraal in onze visie staat welke perspectieven hebben klanten tot de arbeidsmarkt en in hoeverre zijn eventuele afstanden overbrugbaar door middel van een re-integratietraject. Indien de afstand gering is, dan heeft de klant gunstige perspectieven op de arbeidsmarkt. Is de afstand groot, dan is het voor de klant moeilijk dan wel onhaalbaar om aan de slag te komen op de reguliere arbeidsmarkt. Hiertussen in zit nog een midden groep. Uitgangspunt is in ieder geval dat het maximale uit de klant wordt gehaald.

Klanten met een gunstig perspectief op de arbeidsmarkt

Aan mensen met een gunstig perspectief op de arbeidsmarkt wordt een traject aangeboden, waarbij het uiteindelijke doel is dat zij worden geplaatst bij een reguliere werkgever. Deze benadering vraagt dat trajecten integraal samengesteld worden. Naast arbeidsmarktgerichte aspecten moet voldoende aandacht zijn voor bijvoorbeeld zorgvragen die de betrokkene kan hebben. Verder is scholing van belang en beïnvloeden persoonlijke omstandigheden de mogelijkheden (bijv. kinderopvang of reisafstand). De uitvoering van de trajecten en de begeleiding van de klanten vergt overleg, samenspraak en samenhang met andere partners rond de klant. Doorgaans zullen dit korte trajecten zijn.

Klanten met een matig perspectief op de arbeidsmarkt

Naast klanten met een gunstig perspectief en klanten zonder perspectief op de arbeidsmarkt zijn er ook klanten die daar tussenin zitten, klanten met een matig perspectief op de arbeidsmarkt. Indien zij een re-integratietraject krijgen aangeboden hebben zij de mogelijkheid toch te kunnen doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Dit zullen zwaardere trajecten zijn dan de trajecten voor klanten met een gunstig perspectief op de arbeidsmarkt.

Daarnaast zijn er in deze categorie klanten die uiteindelijk geen perspectief blijken te hebben op de arbeidsmarkt. De vraag is in hoeverre wij deze klanten een traject willen aanbieden. Bij de intake is het van belang dat duidelijk wordt of de klant nog perspectief heeft op de arbeidsmarkt of dat de klant gaat behoren tot de groep zonder perspectief op de arbeidsmarkt.

Klanten zonder perspectief op de arbeidsmarkt

Klanten waarvan geconstateerd is dat zij geen perspectief hebben op de reguliere arbeidsmarkt willen we wel prikkelen tot maatschappelijke participatie in de Helderse samenleving. Dat doen we in de vorm van sociale activering, door het leveren van een tegenprestatie van de klant voor het ontvangen van een uitkering. Dit kan in de vorm van vrijwilligerswerk of een andere vorm van maatschappelijke participatie. Daarmee willen wij ook voorkomen dat klanten zonder perspectief op de arbeidsmarkt in een sociaal isolement terecht komen.

Binnen de groep klanten zonder perspectief op de arbeidsmarkt bevindt zich ook een deel dat eerst zorg nodig heeft voordat zij maatschappelijk actief kan worden dan wel in aanmerking komt voor een re-integratie traject. Van belang is dat eerst de zorgcomponent rondom deze klanten goed georganiseerd is. Dit valt buiten de reikwijdte van het re-integratiebeleid.

Klanten die jonger zijn dan 27 jaar

Wij vinden het belangrijk dat jongeren de kans krijgen om een duurzame plek op de arbeidsmarkt te veroveren. Daarom stimuleren wij jongeren tot het behalen van een startkwalificatie. Dit betekent dat zij naar school gaan of dat zij via bijvoorbeeld een leerwerktraject of stage alsnog een startkwalificatie behalen.

2.2. Prioritering

Gezien het feit dat we in de toekomst minder financiële middelen tot onze beschikking krijgen, zijn we genoodzaakt een keuze te maken in welke doelgroepen we wel een re-integratietraject aanbieden en welke klanten niet. Daarnaast maken we een keuze in welke trajecten we aanbieden en welke niet.

We willen investeren in klanten met perspectief op de arbeidsmarkt. Dit houdt in dat we re-integratietrajecten willen aanbieden aan in eerste instantie klanten met een gunstig perspectief. Met relatief weinig hulp, alleen een sollicitatiecursus kan al voldoende zijn, kunnen deze klanten aan de slag bij een reguliere werkgever. In de tweede plaats gaan we investeren in klanten met een matig perspectief op de arbeidsmarkt. Hoewel deze klanten een grotere inspanning zal vragen willen we hen de mogelijkheid bieden zich een plek te veroveren op de reguliere arbeidsmarkt.

Naast trajecten bij ketenpartners bieden we ook trajecten aan in de vorm van projecten. We willen alleen investeren in projecten die succesvol zijn. Dat houdt in dat klanten die een traject hebben gevolgd binnen een succesvol project ook daadwerkelijk doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om projecten met een baangarantie. Projecten waarbij onvoldoende uitstroom is naar de reguliere arbeidsmarkt worden beëindigd. Indien een ketenpartner niet levert conform de afgesloten uitvoeringsovereenkomst kan deze eveneens worden beëindigd.

2.3. Ken de klant

Nieuwe instroom dat zich meldt voor een intake is grofweg in te delen in twee categorieën, namelijk:

- Zelfredzame klanten. Dit zijn klanten die door de economische crisis hun reguliere werk zijn kwijtgeraakt doordat hun tijdelijke contract niet is verlengd. Deze klanten worden door het UWV Werkbedrijf rechtstreeks bemiddeld naar werk.
- Draaideur-klanten. Dit zijn klanten die in een periode korter dan 12 maanden al een assessment-traject of ander re-integratietraject hebben doorlopen. Het heeft doorgaans geen meerwaarde om deze klanten opnieuw op een traject te zetten.

Voor een efficiëntere dienstverlening richting de klant is in onderling goed overleg tussen de gemeente en WNK-bedrijven besloten om eerst het rechtmatigheidsonderzoek volledig uit te laten voeren door de gemeente. Daarna volgt het doelmatigheidsonderzoek dat wordt uitgevoerd door WNK-bedrijven (zie hiervoor ook de RIB over de wijziging aanwijzingbesluit WNK-bedrijven, RI.10.0220).

2.4. De arbeidsmarkt

We willen dat zo veel mogelijk klanten worden geplaatst op de reguliere arbeidsmarkt. Dit kan alleen als er voldoende ruimte is op de arbeidsmarkt en er voldoende werkgevers zijn die een klant in dienst wil nemen. Dat betekent dat wij de arbeidsmarkt moeten kennen en voldoende werkgevers moeten hebben die bereid zijn onze klanten, met perspectief op de arbeidsmarkt, een werkplek te bieden. Er is een aantal instrumenten dat het voor werknemers aantrekkelijk maakt om WIJ- en WWB-klanten in dienst te nemen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Loonkostensubsidie;
- Loondispensatie;
- Wet Vermindering Afdracht loonbelastingen en premie volksverzekeringen (WVA);

3. SAMENVATTING

Als gevolg van de toekomstige financiële ontwikkelingen van het re-integratiebudget zijn wij genoodzaakt keuzes te maken in ons re-integratiebeleid. Binnen het re-integratiebeleid zijn verschillende doelgroepen te herkennen. Er zijn WIJ- en WWB-klienten met een gunstig perspectief op de arbeidsmarkt, klienten met een matig perspectief op de arbeidsmarkt en er zijn klienten zonder perspectief op de arbeidsmarkt.

In deze Startnotitie stellen wij voor om te investeren in klienten met perspectief op de arbeidsmarkt, zodat deze klienten de weg naar economische zelfredzaamheid weten te bereiken. Klienten die geen perspectief hebben op de arbeidsmarkt willen we wel prikkelen tot maatschappelijke participatie. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk. Op deze wijze willen we voorkomen dat klienten zonder perspectief op de arbeidsmarkt in een sociaal isolement terecht komen en ook een zinvolle bijdrage leveren aan de Helderse samenleving.

Naast de re-integratietrajecten die door de ketenpartners worden aangeboden is er ook een aantal projecten dat klienten leidt naar de arbeidsmarkt. We willen investeren in kansrijke projecten waarbij trajecten worden aangeboden die de klant uiteindelijk toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt. Dit zijn projecten waarbij na afloop van de trajecten een baangarantie wordt afgegeven.

Om zoveel mogelijk klienten bij reguliere werkgevers te kunnen plaatsen, is het noodzakelijk dat er voldoende aanbod is bij de werkgevers. Dit betekent dat acquisitie richting werkgevers georganiseerd moet worden dan wel instrumenten worden ingezet, zodat het voor werkgevers aantrekkelijk wordt om een uitkeringsgerechtigde in dienst te nemen. Daarnaast moet er voldoende aanbod zijn van vrijwilligerswerk en moeten er voldoende mogelijkheden zijn tot maatschappelijke participatie.